

TypoTage 1

A BETŰ JUBILEUMI ÜNNEPE LIPCSÉBEN

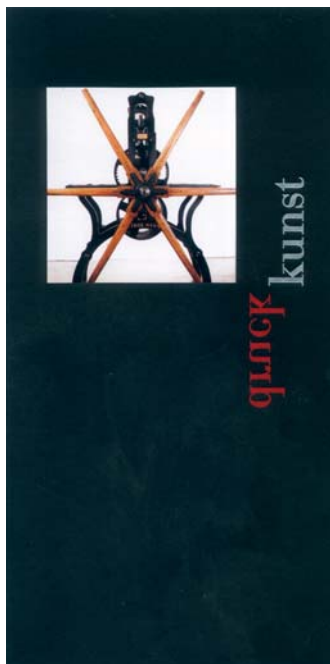
Nemzetközileg is jegyzett, rangos betűtervezők előadásorozatával emlékezett meg tízéves jubileumáról a Museum für Druckkunst Leipzig.

A konferencia meghívott vendégeként szeretnék beszámolni azokról az érdekes előadásokról, amelyeket ott hallgattam, és az alig kevésbé érdekes betűtervező grafikusokról, akiknek munkáival nap mint nap magunk is találkozunk – hiszen írásaikat használjuk.

Legelsőbbben is itt egy ember, aki láthatóan szívét adja ezért a kultúráért. A hagyományok életbentartója, és a múzeum lelke Eckehart SchumacherGebler. Ismeretségünk régi, még a „haimani időkre” nyúlik vissza, de kezdetét pontosan már nem tudtuk visszaidézni.

A Museum für Druckkunst tízéves, és a tradíciókat vállalva a nyomdász kultúra és a nyomtatott szöveg és grafika művészetének megtartásán igyekszik. Több is, mint múzeum: médiaközpont, a szakmákat éltető valóságosan is működő nyomda, ahol a litográfia, a rézkarc és a magasnyomtatás minden képe megtalálható.

A szellemi élet és kultúránk alapja a nyomtatott szöveg. A szöveges nyomtatványok lelke pedig a betű. Amit a technológiák gyors változása és a gyakorta tapasztalható racionalitás

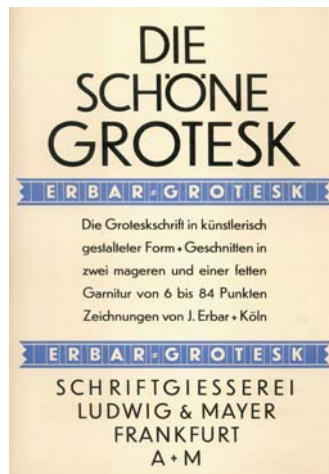
eldobhatónak ítélt, azt SchumacherGebler összegyűjtötte. A hulladék kiállítási tárgy lett, sőt új életre kelt. Halálra ítélt matricák és öntőgépek, számos kisebb nagyobb felszerelés, tekintélyes méretű nyomdagépek menekültek meg a pusztulástól.

Bármit megfoghatunk, kézbe vehetünk, kipróbálhatunk. A múzeum kívülről régi ipari épület, példásan felújítva. Bent tágasság és fény, régi emlékeket idéző fa lépcsőház. A falakon a grafikai technikákat bemutató mives plakátok reprintjei és a három szinten – technológiai sorrend szerint – a kéziszedésre szánt betű öntésétől a kötészetig minden valóságos, működőlétes. A munkatársak türelmes, szakmaszerető kollégák, akik a hétfégi konferenciára szánt három napon saját elhatározásukból és nem külön honorálásért vettek részt.

A múzeum fenntartására Verena von Mitschke-Collande és Giesecke & Devrient Ház 1999-ben alapítványt hozott létre.

Több mint négyszáz, európai és orientális matricák a világon egyedülálló gyűjteményét találjuk itt. Köztük arab, héber, kínai, hieroglif és runa írásokat. Különféle fraktúr metszéseket, például Sabon, Unger matricáit a 16. századból...

Tégelysajtók kollekcója a 19. századból. Ezek azok a kis és kompakt gépek, amelyekkel a leginkább alkalmi és kisméretű

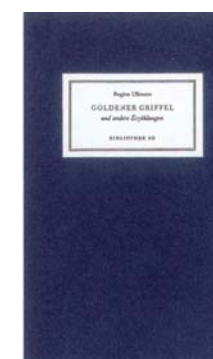
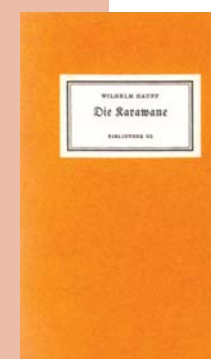
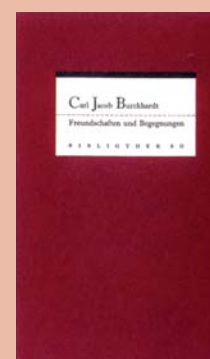
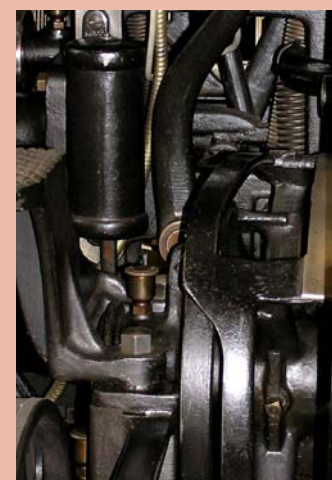
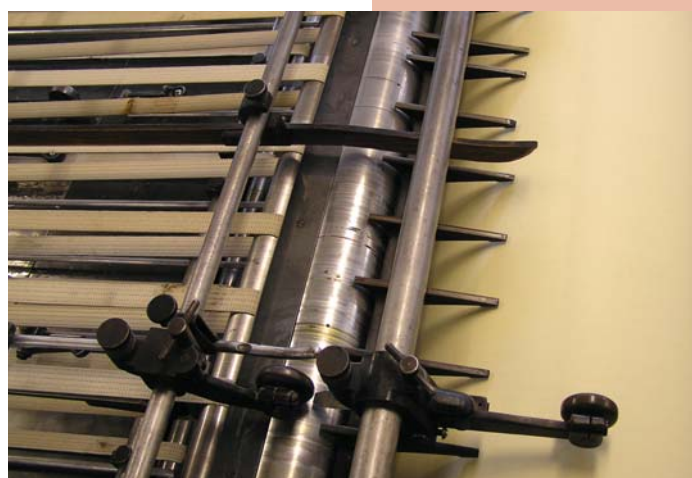
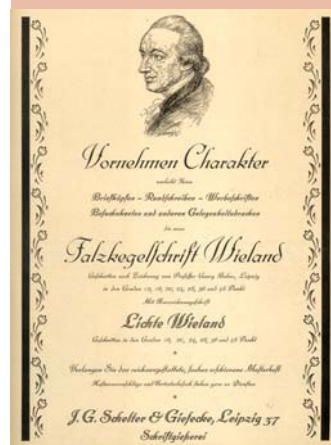

akcidensz munkákat nyomtat-
tak – még nem is olyan sokkal
ezelőtt – hazánkban is. Az alap-
modellek közül Gordon, Gally,
Boston és Liberty rendszerűek
is találhatóak.

Nálunk utóljára szovjet be-
szerzésből származtak a lino-
szedőgépek. Az eredeti Lino-
type céget 1886-ban Ottmar
Mergenthaler alapította. (Ez a
cég később a fényszedésben is
az első között volt.) A Linotype
Simplex mellett orosz típusok
egy Intertype és Ludlow sze-
dőgépek üzemelnek, összesen
12 darab.

Ezen kívül stopcilinderes, egy
és kéttúrás magasnyomógépe-
ka gyorsajtók között.

Senefelder technikája a lito-
gráfia már nálunk is nagyobb
megbecsülésnek örvend, s alig
néhány helyen, leginkább a
művészeti iskolák környékén
még tettenérhető, bár a solln-
hoferi mészkövekből – némely
bizonyára rosszul feltelezések
szerint – balatoni hétvégi há-
zakhoz sétatutak készültek...
És végül régi ismerősöm a
Krause vágógép.

Ennyit rövid körsétával csak a
méltó helyszínről, ahol három
nap alatt számos érdekes be-
mutatkozásra került sor.

Az előadásokat a felső szin-
ten berendezett előadóterem-
ben tartották, és azon a Társa-
ság a Nyomdaművészet támo-
gatásáért tagjai, a lipcsei Hoch-
schule für Buchkunst und Gra-
phik, valamint a Polygraphi-
sche Hochschule hallgatói ked-
vezményeket kaptak.

A múzeum pedig, mint írtam
működik, vagyis szó szerint ter-
mel. Kis példányszámú könyvei
magasnyomtatással készülnek,
nemcsak szakmai, de klasszikus
irodalmi alkotásokat is bemu-
tatnak. Vásárlásuk a betűmű-
vészet, a könyvművészet egyéb
érdekességei mellett örömet
okozhatnak az olvasóknak.

Ennek a példaértékű múzeum-
nak a megteremtése talán még
nem késő, a kihalófélben lévő
nyomdakultúra megmentését
jelenthetné. Hol van ma már
egy jó akcidensz szedő vagy egy
jó litográfus? A művészi könyv-
kötésnek talán még vannak
nyomai, de a rézkarc és a mély-
nyomtatás fortélyait igen ke-
vesen ismerik.

Azért én sem nekrológot aka-
rok írni, mert az esemény maga
a jelenről szól: a tervezők mun-
káikat Notebookon és projek-
torral kivetítve mutatták, min-
takönyveiket digitálisan nyom-
tatták ki, és a fontjaikat CD-n
kínálták.

A következő számban sze-
retnék ezekről részletesebben
is szót ejteni.

MACZÓ PÉTER

www.druckkunst-museum.de